

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ЗНАНИЯТА И УМЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

I. ОЦЕНЯВАНЕ НА ПИСМЕНИ ТЕКСТОВЕ

1. Критерии за оценяване на интерпретативно съчинение

2. Критерии за оценяване на есе

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ИНТЕРПРЕТАТИВНО СЪЧИНЕНИЕ	Общ брой точки	Точки на ученика
1. ЛИТЕРАТУРНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	10	
1.1. Интерпретира художествения текст като функционална реалност	0 – 3	
1.2. Разпознава структурни елементи на художествения текст и анализира техните функции	0 – 3	
1.3. Тълкува смисъла на художествения текст	0 – 4	
2. КОМПЕТЕНТНОСТИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА АРГУМЕНТАТИВЕН ТЕКСТ	12	
2.1. Формулира теза, съответстваща на зададения проблем	0 – 3	
2.2. Целенасочено, задълбочено и последователно аргументира формулираната теза	0 – 5	
2.3. Създава цялостен (свързан и завършен) и смислово съгласуван текст	0 – 4	
3. ЕЗИКОВИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	8	
3.1. Владее и прилага на лексикалната норма	2	
3.2. Владее и прилага на граматичната норма	2	
3.3. Владее и прилага на правописната норма	2	
3.4. Владее и прилага на пунктуационната норма	2	
ОБЩ БРОЙ ТОЧКИ ПО КРИТЕРИИТЕ:	30	
	Оценка:	

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ЕСЕ	Общ брой точки	Точки на ученика
1. КОМПЕТЕНТНОСТИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА ЕСЕ	10	
1.1. Осмисля адекватно зададения проблем (в това число и го прилага в актуален контекст)	0 – 3	
1.2. Интерпретира зададения проблем в неговата многоаспектност	0 – 4	
1.3. Изказва и убедително отстоява собствена позиция по зададения проблем	0 – 3	
2. КОМПЕТЕНТНОСТИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА АРГУМЕНТАТИВЕН ТЕКСТ	12	
2.1. Формулира теза, съответстваща на зададения проблем	0 – 3	
2.2. Целенасочено, задълбочено и логически последователно аргументира формулираната теза	0 – 5	
2.3. Създава цялостен (свързан и завършен) и смислово съгласуван текст	0 – 4	
3. ЕЗИКОВИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	8	
3.1. Владее и прилага на лексикалната норма	0 – 2	
3.2. Владее и прилага на граматичната норма	0 – 2	
3.3. Владее и прилага на правописната норма	0 – 2	
3.4. Владее и прилага на пунктуационната норма	0 – 2	
ОБЩ БРОЙ ТОЧКИ ПО КРИТЕРИИТЕ:	30	
	Оценка:	

II. ОЦЕНЯВАНЕ ЧРЕЗ ТЕСТ

При оценяването на знанията и уменията на учениците чрез тест – задачите, включени в него, трябва да са с различна степен на трудност, съобразно равнищата в таксономията на Блум.

Когнитивни нива според таксономията на Блум:

Познание	Възпроизвеждане, разпознаване, припомняне на факти, закони, мнения, определения и т.н., но в същата форма, в която са възприемани и усвоявани.
Разбиране	Интерпретация и трансформация на информацията с цел нейното структуриране и систематизиране.
Приложение	Пренос на усвоените знания при решаването на нова проблемна ситуация.
Анализ	Декомпозиране на цялото на съставните му части, за да стане ясно как си взаимодействат и функционират заедно и да се направят изводи, умозаклучения и прогнози.
Синтез	Обединяване на отделните части (елементи), за да се оформи целостта, което изисква определена степен на творчество, създаване на субективно нов продукт.
Оценка	Формулиране на съждения на основата на предварително зададени критерии, подбор на собствени критерии за оценка и тяхната аргументация.

Например един тест от 23 задачи може да включва:

- 7 задачи за познание (затворен тип – с избираем отговор): проверка на знанията и уменията чрез възпроизвеждане на факти, определения и др. Оценяването им да е с по **1 точка**;
- 7 задачи за разбиране (затворен тип – с избираем отговор): Интерпретация и трансформация на информацията с цел нейното структуриране и систематизиране. Оценяването им да е с по **1 точка**;
- 3 задачи за приложение (отворен тип – с кратък свободен отговор): умение за пренос на усвоените знания в нова ситуация. Оценяването им да е с по **2 точки**;
- 1 задача за приложение (по-усложнен тип – със зададен по определени параметри отговор), например за редактиране на текст. Оценяването да е с **10 - 15 точки**;
- 3 задачи за анализ (отворен тип – с кратък свободен отговор): умение да се правят изводи, умозаклучения и прогнози. Оценяването им да е с по **2 точки**;
- 1 задача за синтез (отворен тип – с разширен свободен отговор): проява на творческо мислене и на умение за интерпретация и за аргументация, примерно: формулиране на теза или посочване на аргументи по зададена тема за есе. Оценяването да е с **6 точки**;
- 1 задача за синтез или за оценка (отворен тип): умение за изграждане на **цялостен текст** – например **резюме, заявление, CV**. Оценяването да е с **4 - 10 точки** (в зависимост от нейната трудност).

Тестът трябва да включва общо:

- 14 задачи с избираем отговор;

- 6 задачи с кратък свободен отговор;
- 1 задача за редактиране на текст;
- 1 задача с разширен свободен отговор;
- 1 задача за създаване на текст.

Ако тестът е с повече въпроси, съотношението между типовете задачи трябва да е приблизително същото. Броят точки за всеки от въпросите е примерен и може да варира според трудността им.

При изработването на скала за трансформирането на точките в оценка, ако ученикът има минимум 30 % от общия брой точки, оценката да е: Среден 3.00.

III. ОЦЕНЯВАНЕ НА УСТНИ ТЕКСТОВЕ

При устно изпитване по-голяма тежест в оценяването също трябва да имат въпросите за приложение, анализ, синтез и оценка.

I. Отличен (6)

Ученикът:

- познава основно литературния текст;
- осъзнава условния характер на художествената творба и различава художествена от нехудожествена реалност;
- поставя изучаваната литературна творба в съответния социокултурен контекст;
- разбира същността на основните художествени конфликти и определя правилно композиционните и структурните елементи;
- анализира, тълкува и интерпретира особеностите на художествения текст в съответствие с поставения проблем;
- умее да структурира устно изказване с отчетливо изразени въведение, формулирана теза, аргументирано изложение и обобщение;
- използва свободно основни литературни категории и понятия;
- познава поетиката на творбата;
- притежава висока езикова култура, ясен и точен изказ;
- изразява лична позиция.

II. Много добър (5)

Ученикът:

- познава литературния текст;
- осъзнава условния характер на художествената творба;
- има познания за конкретния литературноисторически процес, но не обосновава докрай твърденията си;
- допуска неточности при определянето на основните художествени конфликти и на композиционните елементи;

- разбира и тълкува особеностите на художествения текст, без да изразява собствена позиция;
- има познания за структурата на устното изказване, но връзките между композиционните части са формални;
- използва основните литературни понятия;
- изразява се ясно и притежава добра езикова култура.

III. Добър (4)

Ученикът:

- познава литературния текст, но не умее да открива заложените в него проблеми;
- има пропуски при възприемането на текста като „отражение“ на действителността;
- използва, макар и невинаги точно, знанията си за литературноисторическия процес при анализа на текста;
- не прилага интерпретаторски подход при анализа на художественото произведение;
- допуска пропуски в структурата и аргументацията на устното си изказване;
- неточно използва езиковите и литературно-теоретичните понятия и категории;
- притежава сравнително добра езикова култура;
- не изразява лична позиция при коментара на литературен текст.

IV. Среден (3)

Ученикът:

- познава в общ план литературната творба;
- смесва художествената и жизнената реалност;
- не се ориентира в социокултурния контекст;
- тълкува повърхностно особеностите на художествения текст;
- не умее да открива и да формулира проблемите в произведението;
- има съществени празноти в знанията за език, литературно-теоретичните понятия и категории;
- проявява неумение за изграждане на цялостен, логически свързан текст.

V. Слаб (2)

Ученикът:

- не познава литературния първоизточник;
- не умее да структурира устно изказване;
- не познава основни литературни категории и понятия;
- слаба езикова грамотност.

* Критериите са съобразени с изискванията на Министерството на образованието.